

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัย เรื่องประเพณีกินดองของชาวภูไท กรณีศึกษาดำบลโพนทอง ตำบลเรณู ตำบลเรณูใต้ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาประเพณีกินดองของชาวภูไทเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ชาวภูไทได้สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน โดยเลือกกรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลโพนทอง ตำบลเรณู ตำบลเรณูใต้ จังหวัดนครพนม

โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพเป็นวิธีในการดำเนินการวิจัย โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้วิธีการสังเกตรวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และถามผู้ประกอบการแต่งงาน สำหรับการเก็บข้อมูลรวบรวมผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการบันทึกเสียงเก็บภาพและการจดบันทึกข้อมูลรวมทั้งการจัดเรียงเรียงหมวดหมู่ของข้อมูลเพื่อนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบต่อไปเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทย ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาสรุปและอภิปรายเป็นผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ประเพณีกินดอง

ประเพณีกินดองเป็นประเพณีที่สำคัญสำหรับชาวภูไทการแต่งงานของชาวภูไทต้องเริ่มจากฝ่ายชายไปพูดเกี่ยวพาราตีฝ่ายหญิง เมื่อมีความรักใคร่ชอบพอกัน ฝ่ายชายก็จะหาถ้ำหรือผู้เฒ่าผู้แก่มาสู่ขอฝ่ายหญิง ฝ่ายหญิงนั้นก็หาถ้ำเตรียมไว้อยู่แล้ว ทั้งสองฝ่ายมาพูดคุยกันเรื่องต่าง ๆ เช่น การทำมาหากินมาจบลงเรื่องค่าดองสินสอดทองหมั้น และหาฤกษ์วันแต่งงานชาวภูไทนั้น นิยมแต่งงานกันเดือนคู่ไม่นิยมแต่งงานในเดือนคี่ หรือช่วงใกล้เข้าพรรษา ในการกำหนดวันแต่งงานต้องเอาวันเดือนปีเกิดของทั้งสองฝ่ายมาให้หมอดู (ถ้ำม) เมื่อครบกำหนดของวันแต่งงานฝ่ายชายเริ่มแห่ขบวนขันหมากมาที่บ้านเจ้าสาวก่อนจะเริ่มแห่ขันหมาก เจ้าบ่าวต้องมอบของที่บ้านคือการลาของที่รักษาและกระที่บเท้าลงพื้นก่อน 3 ครั้ง เพื่อบอกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ทราบว่าเราจะย้ายไปอยู่ที่อื่น ขบวนได้มาถึงบ้านเจ้าสาว ทางญาติฝ่ายเจ้าสาวก็จะออกมาต้อนรับญาติฝ่ายเจ้าบ่าวก่อนจะขึ้นบ้านเจ้าสาว

ต้องจ่ายเงินค่าประตูก่อนไปถึงประตู หรือทางขึ้นบ้านเจ้าสาวจะต้องล้างเท้าให้สะอาดหลังจากนั้น คนที่ล้างเท้าจะจูมมือเจ้าบ่าวขึ้นบนบ้าน ขึ้นบนบ้านเสร็จให้เจ้าบ่าวยื่นรอเจ้าสาวห้ามนั่งมีความเชื่อว่า การนั่งก่อนเจ้าสาวนั้นจะทำให้เจ้าสาวข่มเหง หลังจากนั้นฝ่ายเจ้าสาวก็ได้นำตัวเจ้าสาวออกมาจากห้องมานั่งพร้อมกันกับเจ้าบ่าวตรงที่พานบายศรีสู่ขวัญเพื่อประกอบพิธีกรรม

จากการสังเกตและสอบถามสัมภาษณ์ ประเพณีกินคองนั้นถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญสำหรับชาวภูเก็ตเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะใครก็ตามถ้าจะเป็นแขกภูเก็ตจะต้องมีการอบรมให้รู้จักมารยาท มีความอดทน ออกคัลัน จะต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ถวิล ทองสว่างรัตน์ (2527:207) ว่า ชันมันมีจับมีดี มันเบาจะมีลอนสอนมิได้ มีหื้อคำ เมอนาย ขายเมอน้ำค้ำหื้อแก้ว ลูกหมูลูหมา หื้อส่งหามุ้ง ลูฮ้างลูกาง หื้อส่งเซอผา ลูกลงหลานตา หื้อส่งหาลุงต่ามีหื้อเอาไปเฮนต่างฟ้าห้าต่างเสม ถ้าเมียประพฤตินไม่เรียบร้อย บอกสอนไม่เอาความมิให้ขับไล่ไปอยู่ที่อื่น ขายไปข้างหน้า หรือขายให้คนฉวน ลูกหมูลูหมาให้ส่งหามุ้ง ลูกเหยี่ยวลูกลให้ส่งภูเขา ลูกกลงหลานตาให้ส่งหาผู้ใหญ่ ไม่ให้เอาไปเข่นต่างพริ้ว มาต่างเสียม (ประเพณีภูเก็ต ถือว่าหญิงนั้นเมื่อเด็กอยู่ในความปกครองของพ่อแม่ แต่งงานแล้วอยู่ในความปกครองของพี่ เมื่อหย่ากันหญิงนั้น และบุตรก็กลับไปอยู่ในปกครองของพ่อแม่อีก จึงบังคับให้ส่งหญิงและหลานไปหาตาและยายด้วย)

ณรงค์ ชินสาร (2540:15) ว่า สรุปลงเป็นภาษาภูเก็ตไว้ว่า ฮิตปุ้คองพ่อ ฮิตฮื้อ คองภูเก็ต มีหื้ออหิมเซอพะ ละเซอดิน มีหื้อเสดอ ห่อเสเด็ม สิบฮอยต่า ว่าฮอยปุ้ ฮิตแต่ปุ้มีหื้อฮอย ฮิตแต่หยามีหื้อฮอย ฮิตฮ้างฮ้างมิได้ไล ฮิตภูเก็ต ภูเก็ตมิได้ปะ แต่งพอยอแมนแล้วก็ สาธุให้ความหมายว่า คนเหล่าต้องรู้จักการทำมาหากินอย่าเป็นคนเกียจคร้าน รู้จักช่วยพ่อแม่ให้ความเคารพและยำเกรงเคารพ ในหลักธรรมคำสอนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ฮิต 12 คลอง 14 ตามประเพณีอีสานประพฤตินตามคำเขียนเขยของชาวภูเก็ตที่พ่อล่ำได้กล่าวสอนก่อนแต่งงานให้เจ้าประพฤติปฏิบัติตามนั้น สิ่งใดที่ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกัน มิได้จงอย่ากระทำ ให้รู้จักความสามัคคีปรองดองกัน รู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกัน จงอย่าละทิ้งขนบธรรมเนียมคำสอนของชาวภูเก็ต

เมื่อล่ำสอนเขยเสร็จก็จะมีการป้อนไข่เลี้ยงทายว่า ถ้าไข่ปอกออกมาสวยงามถือว่าเป็นดี แต่ความสุขความเจริญแต่ถ้าไข่ปอกออกมาไม่สวยถือว่าเป็นไม่ดี จะต้องมีการแก้เคล็ดให้ผีบ้านผีเรือนรับรู้ หลังจากนั้นล่ำก็นำทั้งสองไปห้องนอน แล้วกราบที่นอน 3 ครั้ง ภรรยาพานให้สามีเพื่อแสดงความเคารพทำพิธีในห้องนอนเสร็จล่ำก็จะบอกทั้งสองให้ออกมาข้างนอกแนะนำให้เขยใหม่รู้จักสมาชิกในครอบครัว (การเลี้ยง) ต่อมาเป็นการสมมาญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายและล่ำเป็นการเสร็จพิธี

2. แนวทางการอนุรักษ์

ชาวภูไทได้บอกเล่าเขียนประเพณีกินดองให้แก่คนที่สนใจที่ต้องการศึกษาอย่างจริงจัง ๆ คนที่ต้องการศึกษานั้นส่วนมากมักจะเป็นคนที่มีอายุมีครอบครัวเพื่อไปเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพหรือบางคนถูกคัดเลือกมาเป็นผู้นำของหมู่บ้าน ทำให้คนเหล่านี้มาขอมอบตัวเป็นศิษย์ คนที่จะมาเป็นศิษย์นั้นจะต้องมีขั้น 5 ดอกไม้ รูป เทียน เงิน มาหาล่ามหลังจากนั้นล่ามก็จะสอนพิธีกรรมประเพณีกินดองตามขั้นตอน คนเป็นศิษย์ต้องมาเรียนทุกวันในตอนเย็นเรียนประมาณ 15 วัน หรือ 1 เดือน

การเปลี่ยนแปลงประเพณีกินดองของชาวภูไท เนื่องจากในสังคมสมัยก่อนนั้น ชาวภูไทไม่ได้แต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ ประเพณีกินดองจึงเป็นวิถีชีวิตหลักสำคัญอีกประเพณีหนึ่งของชาวภูไท ปัจจุบันประเพณีกินดองได้ถูกกลืนผสมผสาน สาเหตุมาจากการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม คือ การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมของสังคม ในปัจจุบันนี้ประเพณีกินดองได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด โดยที่คนเราไม่ได้รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงนั้นเลย ค่านิยมเป็นส่วนประกอบสำคัญทางสังคมความต้องการเลียนแบบ คนเรามากจะมีการรับเอาประเพณีอื่นเข้ามาโดยที่ลืมประเพณีของตนเองด้วยเหตุนี้ทำชาวภูไทคนรุ่นหลังได้หลงลืมประเพณีของตนชาวภูไทได้มีการถ่ายทอดประเพณีกินดองด้วยการบอกเล่าหรือเขียนให้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้บนกระดาษเป็นบางส่วนเท่านั้น เขียนเอาไว้สำหรับบุคคลที่มีความสนใจจะเรียนรู้ประเพณีของตนและเพื่อคนรุ่นหลังต้องการที่จะเรียนรู้ ทุกวันนี้ประเพณีกินดองเป็นการถ่ายทอดให้คนที่ต้องการประกอบพิธีกรรมเท่านั้น ล่ามหรือพ่อล่ามจะสอนให้ ดังนั้น การเรียนรู้ประเพณีกินดองค่อนข้างยากและลำบาก เพราะคนที่เรียนนั้นต้องไปหาล่ามเกือบทุกวัน ส่วนใหญ่คนที่เรียนเป็นคนที่มีอายุมีครอบครัว ในปัจจุบันทางอำเภอเรณูนครได้ออกไปหาล่ามตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อไปขอข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีกินดองของชาวภูไทแต่ก็ได้มาเป็นบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากว่าคนในสมัยก่อนจะไม่มีเขียนไว้เป็นการถ่ายทอดความรู้ด้วยปาก ต่อปาก ล่ามบางท่านก็อายุมาก บางท่านก็ไม่ได้ประกอบพิธีกรรมนานจนไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลได้ บางท่านก็ขาดคุณสมบัติของล่าม เพราะว่าภรรยาเสียชีวิตหรือไปมีภรรยาใหม่สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นคุณสมบัติของล่ามทั้งสิ้น เมื่อตนเองไม่ได้ประกอบพิธีแต่งงานก็จะมอบหนังสือที่พ่อล่ามเคยให้ไว้ก็มอบให้คนอื่นที่มีความสนใจต่อไปดังนั้นทางอำเภอเรณูนครจึงได้จัดศูนย์วัฒนธรรมเรณูนครขึ้น เพื่อศึกษาประเพณีกินดองประเพณีต้อนรับ ฯลฯ ขึ้นนอกจากนี้ยังให้ความสนใจกับเด็กนักเรียนรู้คุณค่าวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมของตนเองเป็นการสืบทอดประเพณีให้เด็กนักเรียน หรือเยาวชนได้แยกแยะออกว่าส่วนไหนเป็นประเพณีของ

ชาวภูไท ส่วนไหนเป็นประเพณีที่ผสมผสาน ชาวภูไทได้จัดเอกสารไว้ที่ศูนย์วัฒนธรรมของอำเภอ
เรณูนคร หลังจากนั้นส่งไปที่ห้องสมุดของจังหวัดนครพนมเพื่อเก็บรักษาไว้

3. อภิปรายผล

ประเพณีกินดองในสมัยก่อนนั้น เป็นการแต่งงานในเผ่าพันธุ์เดียวกัน โดยยึดหลักคำสอน
เขยที่เรียกว่า คอง 14 (กลอง 14) เอามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตคู่ แต่งงานถือว่าเป็นการสร้าง
ครอบครัวใหม่ คนที่เป็นหัวหน้าครอบครัวต้องมีความรับผิดชอบสูง จากที่ตนเคยอยู่คนเดียวไป
ไหนมาไหนไม่จำ เป็นต้องบอกคนอื่นให้รับทราบ ทุกคนที่แต่งงานต้องปฏิบัติอยู่ใน
ขนบธรรมเนียม อย่าได้ผิดกฎข้อบังคับ เมื่อทำผิดไปแล้วควรปรึกษาครอบครัวหรือล่าม เพื่อหาทาง
แก้ไขให้ท่านสรุปว่าผิดหรือถูกอย่างไรควรแก้ไขอย่างไร ถ้าเรามีความผิดก็ต้องถูกตักเตือน 2-3 ครั้ง
เพื่อให้เรารู้จักสำนึก ถ้ายังทำซ้ำอีก ล่ามต้องเรียกผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายมาพูดมาเป็นสักขีพยานว่าทั้งสอง
ได้เลิกร้างกัน ไม่มีสิทธิ์ที่จะมาเกี่ยวข้องในเมื่อเขาไปมีหญิงอื่นชายอื่น การหย่าร้างต้องบอกผีบ้านผี
เรือนให้รับรู้ด้วย ล่ามเรียกผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายมาทำพิธีขอขมาผีถือว่าทั้งสองยุติการเป็นสามีภรรยา

ชาวภูไทยังยึดหลักประเพณีกินดองอยู่ในปัจจุบันของสังคม ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตาม
สภาวะของบ้านเมือง หรือมีการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ผสมผสานกับประเพณีที่เข้ามา ทำให้การอยู่
ร่วมกันของสังคมมากขึ้น ชาวภูไทได้จัดประเพณีแบบผสมผสานกับประเพณีของคนให้มีความเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกันให้มีความสอดคล้องในสังคม ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเป็นการปรับตัวให้เข้า
กับสถานการณ์แวดล้อม ประเพณีกินดองของชาวภูไทถือได้ว่าเป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อวิถี
ชีวิต โดยเฉพาะหลักคำสอนเขย หมายถึง ความกตัญญูต่อหน้าที่ไม่ให้เราผิดลูกผิดภรรยาของคนอื่น
ชาวภูไทยังเชื่ออีกว่า เราต้องเชื่อเรื่องผีบ้านผีเรือนแม้จะเป็นเพียงแค่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เรามองไม่เห็นก็
ตามแต่ก็ไม่ควรหลบหลู่ จะไปที่ไหนก็ต้องบอกกล่าวให้รับทราบเพื่อให้ท่านได้คุ้มครองและทำให้
เราประสบแต่ความสำเร็จ ประเพณีกินดอง ชาวภูไทถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต จากแต่ก่อน
นั้นเคยอยู่กับพ่อแม่ที่คอยเอาใจใส่ เดียวนี้ต้องเรียนรู้ด้วยการพึ่งตนเองและช่วยเหลือคนอื่น ให้รู้จัก
ตนเองว่าเราเป็นใครมาจากไหนควรมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ การที่เราเป็นเขยนั้นต้องรู้จัก พี่ ป้า น้า
อา ของทั้งสองฝ่าย แต่ก่อนนั้นเราอยู่ตัวคนเดียวจะไปไหนอยู่ที่ไหนก็ไม่มีภาระหน้าที่ให้ต้องคิด
หนัก มาวันนี้ไม่เหมือนแต่ก่อนเจ้ามีหน้าที่ที่จะต้องทำ คือ การดูแลเป็นสามีที่ดีของภรรยารวมทั้งเป็น
เขยที่ดีด้วยช่วยแบ่งเบางานสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นภาระหนักไม่ทราบว่าจะพร้อมที่จะรับหรือไม่ เมื่อเจ้า
แต่งงานไปแล้วจะทำตาหวานตาน้อยใส่หญิงอื่นไม่ได้ โดยเฉพาะน้องเมียของตนเองควรให้เกียรติ
ในเมื่อเจ้าเกิดปัญหาเรื่องต่าง ๆ ควรบอกกล่าวให้คนในครอบครัวให้รู้ก่อน ถ้าไม่กล้าบอกให้ไป

บอกภรรยาของเจ้า การเป็นเขยนั้นถือว่าเป็นสมาชิกใหม่ในครอบครัว เจ้าจงปฏิบัติตามคำสอนของพ่อล้าม พ่อล้ามนั้นจะสอนเจ้าด้วยคำพูดของภาษาภูไท ขอให้เจ้ารับเอา มีข้อไหนที่ไม่เข้าใจก็ขอให้ถามพ่อล้ามหรือแต่งงานไปแล้วเกิดมีปัญหาที่ถามได้ ดังนั้นเจ้ามาอยู่ที่นี้ก็เหมือนลูกอีกคนหนึ่ง อย่าคิดว่าเราเป็นคนอื่นคนไกลให้คิดว่าเราเป็นครอบครัวเดียวกัน มีปัญหาช่วยเหลือกันแก้ไข

4. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางการอนุรักษ์ที่ถูกต้องร่วมกันต่อไป ดังนี้
ประเพณีกินดองของชาวภูไท ตำบลโพนทอง ตำบลเรณู ตำบลเรณูใต้ ควรให้มีการอนุรักษ์เก็บรักษาไว้ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ประเพณีอันดีงาม
ประเพณีกินดองของชาวภูไท ควรได้รับการส่งเสริมให้ชุมชนได้ฝึกพูดฝึกอ่านและสามารถประกอบพิธีได้ แปลความหมายที่เป็นภาษาภูไทได้
ให้ชุมชนมีจิตปลูกฝังในประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย ให้รู้สึกสำนึกในวัฒนธรรมของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษา ความเชื่อในการนับถือผีและการนับถือพุทธศาสนาที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชุมชนชาวภูไท
ควรทำการศึกษา ประวัติประเพณีการฟ้อนรำของชาวภูไทที่มีความเป็นอิทธิพลต่อวิถีชีวิตในการดำรงอยู่ของชาวภูไท
ควรทำการศึกษาความเป็นอยู่ของชาวภูไทในแต่ละจังหวัดว่ามีความเชื่อที่แตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร
ควรทำการศึกษาปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านประเพณีวัฒนธรรมที่ผสมผสานในสังคมยุคปัจจุบันของกลุ่มชนชาวภูไท